

NAPOMENA OPĆE UPRAVE ZA ENERGIJU I PROMET O DIREKTIVAMA 2003/54/EZ I 2003/55/EZ O UNUTARNJEM TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE I PRIRODNOG PLINA

(OVAJ DOKUMENT NE OBVEZUJE KOMISIJU)

PRAKTIČNE MJERE ZA DISTRIBUCIJU KOJE PROISTJEČU IZ OTVARANJA PREMA TRŽIŠNOM NATJECANJU
16.siječnja 2004.

A. ELEKTRIČNA ENERGIJA i PLIN

Ovdje razmatrana pitanja više se odnose na električnu energiju. Prva poglavlja, koja su općenitijega karaktera, tiču se i plina. Navedeni članci potječu iz Direktive o električnoj energiji.

1. UVOD

Otvaranje tržišta svim kupcima osim kućanstava u srpnju 2004., te svim kupcima u srpnju 2007. zahtjeva primjenu niza mjera (postupaka i metoda) koje će omogućiti novim operatorima, pokretačima tržišnog natjecanja, da uđu na tržište i zadovolje mnogobrojne nove povlaštene kupce. Morat ćemo se suočiti s posve različitim opsegom posla. U Francuskoj će, na primjer, u srpnju 2004. biti gotovo 3 milijuna novih povlašćenih kupaca, dok ih je u 2003. bilo 3 200.

Nužno je utvrditi operativne postupke koji će omogućiti malim kupcima da stvarno odaberu svog opskrbljivača. Unutarnje tržište će pružiti svoje potencijalne prednosti samo uz aktivno sudjelovanje kupaca (na unutarnjem tržištu). Kupci moraju biti u mogućnosti svojim odabirom utjecati na opskrbljivače, potičući inovacije, raznolikost i poboljšanje proizvoda i usluga, u pogledu kvalitete i cijene. Potrebni postupci početi će se primjenjivati od srpnja 2004., a ubrzo potom i u većem opsegu za kućanstva. Između ostalog oni obuhvaćaju informiranje kupaca, mjerenje, te jednostavne i izravne postupke promjene opskrbljivača i namirenje između opskrbljivača.

Direktive o plinu i električnoj energiji ne odnose se izravno na mjerenje potrošnje, koje je, u načelu, jedna od zadaća operatora distribucijskog sustava.

Iako je prenošenje tih mjera pitanje supsidijarnosti, Komisija u ovom dokumentu uvodi niz mjera i postupaka nužnih za stvarno otvaranje tržišta.

2

2. INFORMIRANJE KUPACA

Članak 3., stavak 5. navodi: «*Države članice osiguravaju visok stupanj zaštite kupaca, posebice glede transparentnosti u pitanjima odredbi i uvjeta ugovora, općih informacija i mehanizama rješavanja sporova.*» Dodatak A c) navodi da «*mjere iz članka 3. trebaju osigurati da kupci dobiju jasne informacije o cijenama i tarifama koje se primjenjuju, te standardnim uvjetima u pogledu pristupa i korištenja usluga vezanih uz električnu energiju [plin]* ».

Jasna i potpuna informiranost kupaca jedan je od ključnih preduvjeta za uspješno otvaranje tržišta. Novi sudionici će provoditi promidžbene kampanje, ali će nepristrano i odgovarajuće informiranje, koje će vršiti neovisna tijela, postati neophodno kako bi se uvjerila javnost.

Opće informacije na nacionalnoj i regionalnoj razini trebale bi kupce informirati o uvođenju tržišnog natjecanja, izričito navodeći da je postupak promjene opskrbljivača jednostavan i slobodan, da ne prijeti prekid u opskrbi ili smanjenje kvalitete opskrbe, te da, k tome, postoji opskrbljivač u svojstvu krajnjeg rješenja ili sličan mehanizam.

Operator distribucijskog sustava i/ili različiti opskrbljivači mogu uspostaviti sustav za pružanje detaljnih informacija, putem telefona za pomoć kojim bi se davale informacije i rješavali zahtjevi. Kupcu se mora osobno odgovoriti na traženi zahtjev.

Izrada internetske stranice upotpunila bi sustav informiranja.

U Dodatku A a) navodi se da *«kupci imaju pravo na ugovor sa svojim opskrbljivačem električne energije[plina], u kojem su definirane sve vrste ponuđenih usluga održavanja»*. To se, na primjer, odnosi na međusobno povezane usluge, kao što je «upravljanje mjestom potražnje» ili usluge globalne opskrbe i upravljanja energijom. No, to se ne odnosi na mjerenje potrošnje koje obavljaju tijela neovisna o opskrbljivaču.

3. FLEKSIBILNOST U MOGUĆNOSTI PROMJENE OPSKRBLJIVAČA

“Države članice osiguravaju povlaštenom kupcu da odabere novog opskrbljivača.” (članak 3, stavak 5.). Postupci promjene opskrbljivača moraju biti jednostavni, brzi i bez naknade, kao što je određeno u Dodatku A e). *“Mjere navedene u članku 3. trebaju osigurati da kupcima ... ne bude zaračunata promjena opskrbljivača.*

Nadležna tijela će morat odrediti postupke promjene, kao što su datum stupanja na snagu, očitavanje brojila, evidentiranje promjene opskrbljivača i razmjena potrebnih informacija. Iz operativnih razloga, da bi se izbjeglo stalno preračunavanje opskrbljivačevog profila, moguće je odrediti da je datum stupanja na snagu promjene samo određeni dan, svaki tjedan ili, u najboljem slučaju, svakih 14 dana.

U slučaju kad je kupcu ugovor istekao i nije obnovljen, kupca će u stvari i dalje opskrbljivati mreža. To bi mogla biti obveza starog opskrbljivača, ili “opskrbljivača po definiciji”, kojega odrede nadležna tijela. Najčešće je to lokalni opskrbljivač. Ponekad nadležna tijela odbijaju izvršiti takva, zapravo, imenovanja, kako bi izbjegli jačanje vladajućeg položaja lokalnog operatora. Uloga “opskrbljivača po definiciji” mogla bi biti dodijeljena putem poziva na javni natječaj i/ili nizom obveza.

Promjena opskrbljivača također znači da opskrbljivači moraju brzo razmijeniti neophodnu količinu pouzdanih podataka, u koordinaciji s operatorom distribucijskog sustava.

Da bi se olakšalo otvaranje tržišta, ukupne troškove promjene opskrbljivača preuzet će operator distribucijskog sustava. Kupca bi se moglo posebno teretiti za prekomjeran broj promjena. Prebacivanje tih troškova na novog sudionika smanjilo bi ekonomsku prednost njegove ponude, i time ograničilo uvođenje tržišnog natjecanja.

4. KVALITETA OPSKRBE

“Države članice mogu nametnuti ..., u općem gospodarskom interesu, obveze javne usluge koja se odnosi na sigurnost, uključujući sigurnost opskrbe, redovitost, kvalitetu...” (članak 3., stavak 2.).

Države članice mogu operatorima sustava nametnuti standarde kvalitete koji se moraju ostvariti, kao i potrebna brojila. Operatorima distribucijskog sustava potrebno je nametnuti standarde kvalitete, ali oni trebaju biti popraćeni ekonomskim poticajima (ili kaznama). Operatori sustava moraju ugraditi brojila i uvesti postupke za evidentiranje, praćenje i bilježenje događaja, te statističku obradu.

5. OPSKRBLJIVAČ U SVOJSTVU KRAJNJEG RJEŠENJA

... Države članice mogu imenovati opskrbljivača u svojstvu krajnjeg rješenja. (članak 3., stavak 3.).

Postupak imenovanja opskrbljivača u svojstvu krajnjeg rješenja mora biti nediskriminirajući i transparentan. Posebni uvjeti opskrbe trebaju biti unaprijed utvrđeni, nediskriminirajući i transparentni.

Države članice osiguravaju ... posebice prikladne mjere zaštite osjetljivih kupaca, uključujući i mjere koje pomažu da se izbjegne isključenje.

... Države članice mogu poduzeti mjere zaštite krajnjih kupaca u udaljenim krajevima. (članak 3., stavak 5.).

Regulatorna tijela su odgovorna za utvrđivanje ili odobravanje, prije njihovog stupanja na snagu, barem metodologija za izračun ili utvrđivanje uvjeta za priključivanje i pristup nacionalnim mrežama, uključujući tarife za prijenos i distribuciju. (članak 23., stavak 2., točka a).

Na taj su način zaštićena osnovna prava krajnjih kupaca. Napomena "Obveza javne usluge" analizira obveze država članica da informiraju Komisiju.

Kako bi se distribucijskom sustavu izbjegli pretjerani troškovi priključivanja, priključivanje se može uvjetovati postojanjem građevinske dozvole. Regulatorna tijela određuju naplatu troškova priključenja.

6. MJERENJE

Uvođenje tržišnog natjecanja zahtijeva preciznije mjerenje potrošnje, bilo u kvazi-realnom vremenu, ili procjenom (dijagram opterećenja). Provođenje mjerenja prepušteno je supsidijarnosti. Međutim, iz očitih razloga nepristranosti, mjerenje potrošnje mora obavljati tijelo koje je neovisno od opskrbe. Usluge mjerenja za sve kupce osim kućanstva moraju biti utvrđene najkasnije do srpnja 2004. To tijelo može biti operator sustava ili neovisno poduzeće, koje bi trebalo biti izabrano putem javnog natječaja, ako je to moguće, a ako ne, privatnim ugovorom. U nekim državama postoji niz tržišno natjecanje između brojnih poduzeća za mjerenje potrošnje. To je tržište sa znatnim potencijalom. Procjenjuje se da će ono u Velikoj Britaniji dosegnuti iznos od 500 milijuna funti u 2005.

Tamo gdje se nekoliko poduzeća bavi mjerenjem potrošnje na istom području treba uvesti odgovarajuće mjere, budući da postupci promjene opskrbljivača sve složeniji i teži za uskladiti. Ako kupac istovremeno promijeni i opskrbljivača električnom energijom i poduzeće za mjerenje potrošnje, mijenjaju se sve uključene strane, što otežava uklanjanje pogrešaka.

Kupcima se ne može naplatiti promjena brojila ako mijenjaju poduzeće za mjerenje potrošnje. Novi opskrbljivač može besplatno instalirati novo brojilo većih mogućnosti, ali bez da pri tom ne veže kupca predugo (na primjer na dvije ili tri godine) za svoje usluge.

Zbog ekonomske učinkovitosti, isto bi poduzeće moglo obavljati mjerenje plina, električne energije, pa čak i vode.

U svakom slučaju, pa čak i kada je poduzeće koje obavlja distribuciju izuzeto od zakonske obveze pravnog razdvajanja, mjerna služba mora čuvati tajnost podataka glede komercijalnih usluga (članak 16.).

«Ne dovodeći u pitanje članak 18. kao ni druge zakonske obveze otkrivanja informacija, operator distribucijskog sustava mora čuvati u tajnosti poslovno osjetljive podatke dobivene tijekom poslovanja, te spriječiti diskriminirajuće otkrivanje podataka o vlastitim aktivnostima, koji bi mogli biti od poslovne koristi.»

Kupcima moraju biti dostupni podaci o njihovoj potrošnji, bilo na licu mjesta, putem telefona ili interneta. To se posebice odnosi na slučajeve kada se mjerenje često provodi, kao kod velikih kupaca.

Obrada osobnih podataka mora biti u skladu s pravom Zajednice koje se odnosi na zaštitu podataka, osobito s Direktivom 95/46/EZ o zaštiti pojedinaca, obzirom na obradu osobnih podataka i slobodno kolanje takvih podataka.

(usporedi <http://europa.eu.int/comm/internalmarket/privacy/index.en.htm>)

Mjerenje obuhvaća prikupljanje podataka (daljinskim mjerenjem ili očitavanjem na licu mjesta), upravljanje podacima i dodjelu potrošnje određenom opskrbljivaču. Ako postoji više

poduzeća koja mjere potrošnju, podatke o potrošnji treba centralizirati, kako bi se moglo obaviti namirenje.

Namirenje je mehanizam financijske odštete između različitih opskrbljivača i operatora distribucijskog sustava, od kojih se može zatražiti da pokriju razliku između isporučene i potrošene električne energije [plina] za svoje kupce. Za to vezane troškove namirenja dodatnih razlika između predviđene i stvarne potrošnje moguće je podijeliti na različite opskrbljivače, ili ih može snositi operator sustava, koji će ih nadoknaditi kroz svoju tarifu za prijenos. Nećemo se baviti mehanizmom namirenja u ovoj Napomeni.

Troškovi mjerenja moraju ostati razumni. Ovo je kvazi-regulirana i vrlo stabilna aktivnost. Iako je te troškove moguće posebno obračunavati, poželjno je da oni budu uključeni u sustav troškova zajedno s troškovima fakturiranja, troškovima odnosa s kupcima (promjene svih vrsta...) i troškovima namirenja. Na taj način će ovi troškovi biti bilje regulirani e će se zbjeci troškovi pojedinačnog zaračunavanja mjerenja.

7. BROJILA

Brojilo je sučelje između distribucijskog sustava i kupčevog prostora.

Mali kupci, bili kućanstva ili ne, obično nisu vlasnici brojila. Bilo bi poželjno prenijeti vlasništvo nad brojiлом na operatora distribucijskog sustava ili eventualno na poduzeće za mjerenje, ako ono dovoljno dugo obavlja tu uslugu.

Prijenos brojila treba izvršiti po njegovoj preostaloj knjigovodstvenoj vrijednosti, posebice starije modele elektromehaničkih brojila. Nove tehnologije koje koriste elektronske komponente sada omogućavaju ugradnju fleksibilnijih brojila većih mogućnosti. Cijena novog brojila za male kupce procjenjuje se na iznos od 60 eura do 200 eura. Besmisleno je nastaviti s ugradnjom brojila sa starom tehnologijom, budući da bi to priječilo ugradnju novih fleksibilnijih brojila koja olakšavaju uvođenje konkurencije na tržištu.

Troškovi (dijelovi i radna snaga) ugradnje novih, složenijih brojila, koja imaju osnovne funkcije koje traže nadležna tijela, ne mogu se kupcima posebno obračunavati. Njihov trošak trebao bi biti raspoređen na nekoliko godina kroz tarifni sustav. Troškove ugradnje dodatnih opcija moglo bi se individualno obračunati, ali oni ne bi smjeli premašivati potencijalnu uštedu koju bi korisnik ostvario tijekom jedne godine.

Svim opskrbljivačima treba nametnuti ista ograničenja glede brojila, uključujući i postojećeg monopolističkog operatora. Oni kupci koji ostanu kod monopolističkog operatora ne mogu biti izuzeti od promjene brojila, dok se od onih koji mijenjaju opskrbljivača traži da promjene i brojilo. Na primjer, ne bi trebalo dozvoliti da se traži ugradnja satnog brojila pri promjeni opskrbljivača, osim ako se isto ne traži od svih kupaca istoga tipa u bilo kojem drugom slučaju.

B. ELEKTRIČNA ENERGIJA

Sljedeće točke odnose se na električnu energiju, iako se neka načela mogu primijeniti i na plin.

8. JAČANJE KONKURENTNOG POLOŽAJA KUPACA NA TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Članak 3., stavak 3. također navodi *'Ništa u ovoj Direktivi ne sprječava države članice da učvrste tržišni položaj kućanstava, malih i srednjih kupaca, promičući mogućnosti dobrovoljnog udruživanja predstavnika ove skupine kupaca.'*

Ovakva odredba dopušta državama članicama da poduzimaju odgovarajuće mjere koje omogućavaju zastupanje kućanstava i malih kupaca. Ona omogućava krajnjem kupcu veći utjecaj na svog opskrbljivača i stoga predstavlja izvrstan način da se postignu konkurentnije cijene.

9. PORIJEKLO ELEKTRIČNE ENERGIJE

U članku 3., stavku 6. navodi se *'Države članice brinu o tome da opskrbljivači električne energije naznače (a) udio pojedinog energetskog izvora u ukupnoj strukturi energenata opskrbljivača u protekloj godini; (b) barem pozivanje na postojeće referentne izvore, poput internetskih-stranica, koji sadrže podatke o učinku na okoliš, barem o ispuštanju CO₂ i odlaganju radioaktivnog otpada nastalog proizvodnjom električne energije ...Države članice poduzimaju potrebne mjere da podaci koje opskrbljivači pružaju kupcima prema ovom članku budu pouzdani!'*

Detaljna napomena s tumačenjem obveza iz članka 3., stavka 6 bit će kasnije dostavljena.

10. PRAVO NA OPĆU USLUGU I PRIKLJUČAK NA ELEKTROENERGETSKI SUSTAV

Države članice osiguravaju svim kupcima u kategoriji kućanstva ... uživanje opće usluge, to jest pravo na opskrbu električnom energijom određene kvalitete na svom području, po razumnim, lako i jasno usporedivim i transparentnim cijenama.

... Države članice nameću distribucijskim poduzećima obvezu priključenja kupca na svoju mrežu pod uvjetima i po tarifama utvrđenima prema postupku opisanom u članku 23., stavku 2. (članak 3., stavak 3)

Budući da stalno mora postojati ravnoteža između proizvodnje i potrošnje, cijena električne energije varira tijekom dana. Potrošnja električne energije velikih kupaca mora se bilježiti u više ili manje stvarnom vremenu i puno je složenija. Tehnološki napredak i otvaranje tržišta uzrokuju dalekosežne promjene u mjernoj industriji. Preciznija brojila s više dodatnih opcija igrat će važnu ulogu. Poduzeća i opskrbljivači će moći osigurati vjernost svojih kupaca, ne samo nudeći cijenu koja se temelji na trenutnoj potrošnji i tarife usklađene s potrebama, nego i nudeći usluge s dodanom vrijednošću, kao što je upravljanje potražnjom. Tarife koje se razlikuju ovisno o vremenu potrošnje omogućit će opskrbljivačima bolju usmjerenost opskrbe. Preciznija naplata potrošnje bit će poticaj većini kućanstava da usklade svoje potrošačke navike na način da iskoriste jeftinije tarife. I to može doprinijeti učinkovitijem upravljanju potražnjom, pomičući dio potrošnje u vrijeme manje potrošnje. Ove su mogućnosti detaljno opisane u priloženom dokumentu.

11. DIJAGRAM OPTEREĆENJA

Opskrbljivači moraju više-manje trenutno, ili za svako razdoblje mjerenja (10, 15, 30 ili 60 minuta), moći utvrditi količinu električne energije koju troše njihovi kupci, kako bi mogli osigurati potrebnu energiju i zatim napraviti financijski izračun (namirenje). Međutim, prečesto mjerenje potrošnje malih kupaca je trenutno preskupo u odnosu na potencijalnu uštedu. Troškovima ugradnje preciznijih brojila treba pridodati troškove prijenosa i obrade podataka.

Alternativa tako učestalom mjerenju potrošnje je korištenje procjena navika kupaca za svako doba dana. One se nazivaju «dijagramima opterećenja», a izračunavaju se na temelju navika kupaca različitih kategorija. Obično postoje posebni dijagrami opterećenja za kupce s dvotarifnim ili trotarifnim brojilima.

Dijagrami opterećenja se stoga upotrebljavaju za procjenu potrošnje po pojedinom danu ili dijelu dana za različite vrste kupaca. Opskrbljivači tako mogu procijeniti količinu električne energije koju trebaju isporučiti u svakom trenutku tijekom dana, na temelju dijagrama opterećenja za različite kategorije svojih kupaca. Metoda procjene opterećenja omogućava novim subjektima da uđu na tržište postojećeg monopolističkog distributera i izvrše potrebne novčane transakcije putem «namirenja». Uporabom pravilno utvrđenih dijagrama opterećenja, financijske razlike neće premašivati 2%.

Te razlike, utvrđene tijekom postupka namirenja, snosit će svi opskrbljivači u skladu s količinama koje isporučuju, ili operator distribucijskog sustava, koji će ih nadoknaditi kroz svoje tarife.

Izrada dijagrama opterećenja ključna je za otvaranje tržišta malim kupcima i za olakšavanje tržišnog natjecanja.

Ostali tehnički razlozi opisani su u priloženom dokumentu.

12. ZAKLJUČCI

Otvaranje tržišta puno većem broju kupaca zahtijeva uvođenje brojnih pravila i postupaka.

Nadležna tijela moraju se pobrinuti da kupcima postanu dostupne jasne i transparente informacije. Poželjno je provođenje informativnih kampanja.

Nadležna tijela moraju sastaviti smjernice vezane uz:

- jednostavne i fleksibilne postupke koji omogućavaju besplatnu promjenu opskrbljivača,
- mjerenje potrošnje,
- imenovanje izvršitelja ovih aktivnosti, te utvrđivanje njihovih dužnosti i troškova koji pri tome nastaju,
- prijenos vlasništva nad brojilima odgovarajućem poduzeću i po kojoj cijeni,
- utvrđivanje dijagrama opterećenja i praga njihove primjene, a ako podaci nisu dostupni, brzi početak procesa prikupljanja potrebnih podataka,
- postupke namirenja (financijske nadoknade),
- definiranje standarda kvalitete usluge, koji mogu biti popraćeni finacijskim poticajima ili kaznama,

Nadležna tijela također mogu:

- imenovati opskrbljivača u svojstvu krajnjeg rješenja,
- odrediti nove funkcije brojila
- poticati uvođenje novih tehnologija koje omogućavaju preciznije mjerenje potrošnje, što će potpomoći uvođenje tržišnog natjecanja.

TEHNIČKI DODACI

NOVE FUNKCIJE BROJILA

Postoje novi modeli brojila, sastavljeni od osnovnog modula za mjerenje, na koji je moguće dodati različite module za prenošenje i bilježenje preciznijih podataka. Te opcije omogućavaju zadovoljenje određenih zahtjeva i uvođenje višestruke tarifne strukture.

Treba izraditi standarde koji će osigurati kompatibilnost mjera i postupaka, tako da komunikacijska sučelja i dodatak modula i softvera omogućuje dobivanje traženih funkcija.

Također treba osigurati postupke za kontrolu brojila.

Podatke se može prenositi putem telefona, mobitela, elektroenergetske mreže (Power Line Communication: komunikacija preko elektroenergetskog voda) ili radija, omogućavajući službenicima da očitavaju brojilo izvan zgrade, što predstavlja znatnu uštedu vremena, a time i novca. Automatsko očitavanje brojila (AMR) ima znatne prednosti. Operator distribucijskog sustava može istovremeno koristiti više tehnologija, između ostalog iz povijesnih razloga, zbog prirode instalacije, bez obzira jesu li brojila dostupna ili ne, smještena u urbane ili izolirane krajeve itd.

Daljinsko i računalno potrošnje omogućuje češće očitavanje brojila, što postupak čini preciznijim, posebno na bazi sata, kao i dana i razdoblja godine.

Prvi bi korak mogao biti ugrađivanje satnih ili višeperiodnih brojila, gdje bi se potrošnja bilježila samo godišnje, što bi omogućilo primjenu dvotarifnih ili višetarifnih brojila.

Takve aktivnosti upravljanja mjestom potražnje također omogućavaju učinkovitije korištenje raspoloživih proizvodnih kapaciteta i bolje korištenje resursa.

DIJAGRAM OPTEREĆENJA

Metode utvrđivanja dijagrama opterećenja treba ujednačiti unutar jedne države ili barem jedne regije, ali sami se dijagrami opterećenja mogu razlikovati po regijama. Navike kupaca na sjeveru neke države mogu se, na primjer, razlikovati od onih na jugu.

Dijagrami opterećenja moraju biti lako prepoznatljivi i njihov broj mora biti ograničen (od 8 do maksimalno 10).

Dijagrami opterećenja su za svaku kategoriju prilagođeni razdobljima u godini i standardnim tipovima dana (Ujedinjeno Kraljevstvo: 5 razdoblja u godini i 3 standardna tipa dana).

Vrijednosti krivulje utvrđuju se pomoću lokalne dnevne temperature i lokalnog broja sunčanih sati dnevno, kako bi se procijenila krivulja potrošnje.

10

Prag ispod kojeg se koriste dijagrami opterećenja, razlikuje se ovisno i državi. U Švedskoj se dijagrami opterećenja odnose na kupce čija je snaga priključka manja od 135 kW (200A), dok u Velikoj Britaniji ona iznosi 100 kW. U Finskoj se one odnose na kupce čija je snaga $3 \times 63A$ (42 kW). Kupci s manjom priključnom snagom (ali većom od $3 \times 30A$) mogu ugraditi satno brojilo o vlastitom trošku. Kao pokazatelj, kućna instalacija od $3 \times 30A$ do $3 \times 40A$ je već prilično snažna, omogućava priključenje električnog bojlera.

Za izradu dijagrama opterećenja potrebno je prikupljati podatke barem godinu dana. Ako podaci nisu dostupni, treba ih što hitnije prikupiti. Dijagrame opterećenja trebaju izraditi službe neovisne o postojećem monopolističkom opskrbljivaču, kako bi bile objektivne i nediskriminirajuće.

Metoda izrade dijagrama opterećenja može pod određenim uvjetima nositi izvjesne rizike za neke od subjekata. Ti rizici vezani su uz metode utvrđivanja krivulja i metode namirenja. Jedan od glavnih rizika je uvrštenje velikih kupaca u metodu procjene opterećenosti, što može dovesti do potrošnje koja se razlikuje od procijenjenih dijagrama opterećenja. Budući da ti veliki kupci općenito koriste više energije u vrijeme vršne potrošnje, trošak njihove skuplje električne energije snosit će mali kupci. Cilj kojemu se teži jest utvrđivanje najnižeg mogućeg praga za dijagrame opterećenja, dok istovremeno treba osigurati da viši troškovi koje proizvode precizniji i savršeniji mjerni sustavi budu nadoknađeni uštedama koje nastanu. Tehnološki napredak u kombinaciji sa smanjenjem troškova zbog masovne proizvodnje omogućit će sniženje praga praktično na razinu troškova ulaganja. Veliki su izgledi da troškovi prijenosa i prikupljanja podataka ostanu znatni za male kupce. Moraju se odrediti jednostavne i povoljnije metode.

Izbor između satnog mjerenja i dijagrama opterećenja temeljno je pitanje za razvoj tržišta na razini kućanstava i malih kupaca. Ako je jasno utvrđen i pravilno primijenjen, sustav dijagrama opterećenja je učinkovito i isplativo rješenje koje omogućava pristup malim kupcima.